

Budova radnice č. p. 70 v Českém Brodě
Restaurátorský průzkum a návrh na
ošetření schodiště a dekorativních prvků
interiéru vstupního vestibulu a haly v 1.NP

Zadavatel: Město Český Brod

Zpracoval: MgA. Martin Kulhánek, restaurátor

2021

1. Úvod

Tento návrh na ošetření vybraných dekorativních prvků v budově radnice č. p. 70 v Českém Brodě byl vypracován na základě požadavku vlastníka objektu, kterým je Město Český Brod. Vymezení rozsahu průzkumu a návrhu na ošetření vybraných částí interiéru budovy je stanoveno na základě záměru vlastníka, kterým je celková revitalizace někdejších reprezentativních prostor objektu. Cílem průzkumu je pasportizace jednotlivých prvků, zjištění jejich stavu a použitého materiálu a na základě těchto zjištění navrhnout vhodný postup jejich ošetření.

V rámci zpracování tohoto návrhu byly provedeny i zkoušky postupu čištění pro jednotlivé prvky interiéru. Volba technologií byla řešena na základě závazného stanoviska č. j. MUCB 2766/2021 ze dne 17. 5. 2021, které podle odborného vyjádření NPÚ nepřipouští vlastníkem původně zamýšlené přebroušení podlah a schodů. Kromě dlažby a schodů bylo rovněž odzkoušeno čištění pískovcových prvků schodiště.

2. Popis současné situace

Historizující budova bývalé Občanské záložny je situována v severní části Husova náměstí. Fasáda i vnitřní prostory objektu jsou koncipovány v novorenesančním stavebním slohu. Autorem projektu je Antonín Turek, stavba byla realizována v rozmezí let 1897 – 1898. Od roku 1949 je sídlem místní samosprávy.

Revitalizace je plánována pro tyto vnitřní prostory: zádveří hlavního vstupu, vstupní vestibul, hala v 1.NP a schodiště do 2.NP. Hlavním vchodem je přístup do zádveří, jehož stěny jsou dekorovány prvky z umělého mramoru zdůrazňujícími sokl stěn, který je vymezen v horní části soklovou římsou s profilací. Další místností je vstupní vestibul se schodištěm. Zde sokl probíhá ve stejné výšce jako v zádveří, je však obohacen o předsazené sokly pilastrů, rozdělovacích plochy stěn a složitější profilaci. Po žulovém schodišti s profilovanými stupni je přístup do haly 1. NP. Proti vstupním dveřím do haly je situováno první rameno schodiště do 2. NP. Po levé straně je schodiště vymezeno pískovcovým toskánským sloupem se stylobatem, nesoucím strop haly pod schodištěm. Přes odpočívadlo je vstup na druhé rameno schodiště. Po levé straně směrem od vstupu je schodiště lemováno balustrádou rotačních kuželek s profilovanými madly. Balustráda je členěna na čtyři pole, ve středu balustrády každého ramena schodiště je vložen mírně přesazený sloupek, balustrády jednotlivých ramen jsou ukončeny rotačními sloupy s hlavicemi (jeden při vstupu na odpočívadlo, druhý při vstupu do spojovací chodby 2. NP). Stěny jsou zdobeny štukovými zrcadly a ornamentálními konzolami. Proti balustrádě je na schodišti proveden obklad soklu šedohnědým leštěným vápencem až do 2.NP. Ve spodní části soklu je obložení provedeno ze sliveneckého vápence a probíhá po obvodu celé haly 1. NP. Dlažby zádveří, vstupního vestibulu a haly jsou provedeny z šedobílého mramoru (Supíkovický mramor). Spodní madlo balustrády a sokl stylobatu toskánského sloupu jsou obloženy bílým mramorem. Obklady stěn a spodního madla pískovcové balustrády, provedené z přírodního kamene, jsou pravděpodobně pozdějšími úpravami, nepůvodní je rovněž keramická dlažba odpočívadla schodiště do 2. NP.

3. Inventář dekorativních prvků – popis stavu a návrh na ošetření

3. 1. Obklad soklu zádveří a vstupního vestibulu

Materiál: umělý mramor sádrový

Celková výměra: Zádveří: cca 4m², Vstupní vestibul: cca. 12 m²

Navržená koncepce: Celkové restaurování

Popis současného stavu:

Obklad soklu prostor zádveří a vstupního vestibulu budovy je proveden z desek umělého mramoru. Původně byl povrch pravděpodobně ošetřen voskem. Jednotlivé desky jsou na stěnu osazeny pomocí jádrové malty. Současný stav je poznamenán dlouhodobě nedostatečnou údržbou. Ve velké míře se objevují mechanická poškození (olámané rohy profilace, otlučené spodní části obkladu. Největší poškození je v místě napojení obkladu na schodiště, kde jsou patrné větší ztráty původní hmoty, případně narušení desek systémem trhlin, v těchto místech je také největší znečištění depozicí nečistot. U jednotlivých dílů obkladu jsou otevřené spáry. V zádveří je patrné větší množství vrypů, škrábanců a rytých graffiti.

Návrh postupu ošetření:

Obklad stěn členěný profilací je ukázkou velmi kvalitní řemeslné práce a je cenným prvkem tvořícím někdejší reprezentativní prostory Občanské záložny. Doporučujeme proto práce provádět v režimu restaurování. Na základě výše uvedených zjištění lze navrhnout následující postup restaurování:

- Očištění povrchu obkladu regulovatelnou vodní párou
- Doplnění menších poškození sádrovou směsí probarvenou ve hmotě odpovídající barevnosti a strukturou originálu
- Nahrazení silně poškozených, nebo částečně ztracených desek po stranách schodiště ve vstupním vestibulu novými prvky vzhledu odpovídajícího originálu
- Spárování a vyplnění dutin jemnou maltou s obsahem vzdušného vápna a mramorové moučky vhodné barevnosti.
- Povrchová úprava obkladu přešetřením a napuštěním lněným olejem následně konzervace povrchu včelím voskem a opětovným přešetřením

3. 2. Pískovcová balustráda a sloupy schodiště do 2. NP

Materiál: jemnozrnný jílovito - křemitý pískovec – hořický pískovec

Rozměry: Toskánský sloup

stylobat: 144x70x70, sloup s hlavicí: výška: 234 cm, základna: 60x60 cm

Balustráda

1 pole: 227x70x27 (celkem 4 pole), dělicí sloupek balustrády: 70x50x32 cm (celkem 2 ks)

Rotační sloupy na odpočívadle a při vstupu do chodby 2 NP:

40x48x48 (celkem 2ks)

Navržená koncepce: Celkové restaurování

Popis současného stavu:

Stav kamenného materiálu sloupů a balustrády odpovídá svému stáří běžnému opotřebením. Povrch kamene byl při některé z minulých oprav opatřen okrovým, částečně krycím, nátěrem. Na povrchu tohoto nátěru je vrstva prachu a ulpělých nečistot, horní madlo a nárožní hrany profilací stylobatu a rotačních sloupů jsou lokálně pokryty vrstvou mastnoty z rukou. U exponovaných nárožních hran profilací jsou patrné vysprávkky jemnou maltou, rovněž v dřívku sloupu a profilaci hlavice je patrné několik drobných oprav. Cca 8 kuželek balustrády je uvolněných, malta spár je zde vypadaná, nebo porušená. Kuželky jsou kotveny pomocí čepů do horního madla.

Esteticky nepřilíší šťastně působí obložení čelní plochy patky stylobatu sloupu při vstupu na schodiště. Kamenná deska přečnívá přes hranu soklu a v čelním pohledu jej zcela zakrývá. Stejná úprava je provedena i u rotačních sloupků, jejichž soklová část je zcela překryta deskami. Bylo by vhodné zvážit jejich odstranění, případně je rozměrově redukovat. Důvodem osazení desek v minulosti byla pravděpodobně snaha zakrýt při úklidu namáhanou část soklů méně porézním materiálem. V případě potřeby zachování tohoto řešení, je možné ponechat výšku obložení ve stejné úrovni, jako je tomu u spodního madla balustrády. Obložení mramorovými deskami však značně mění původní architektonické řešení schodiště.

Na stylobatu sloupu byla provedena zkouška čištění povrchu pískovce regulovatelnou teplou vodní párou s detergentem pro čištění kamene. Tento postup uvolňuje jak prachové depozity, tak již částečně dožilý sjednocující okrový nátěr (dokumentace zkoušky v obrazové příloze).

Návrh postupu ošetření:

- Očištění povrchu kamene regulovatelnou vodní párou
- Odstranění dožilých oprav a poškozených spár
- Doplnění chybějících nebo poškozených částí profilace minerálním tmelem strukturou a barevností odpovídajícím originálu
- Barevná retuš nově doplněných míst
- Zajištění uvolněných kuželek
- Oprava spárování

3. 3. Žulové schodiště vstupního vestibulu a dvojramenné schodiště do 2.NP

Materiál: Vahlovická žula, broušená

Rozměry: Zádveří:

Rozměry stupně: 245x35,5x15,5 cm (6 kusů)

Schodiště do 2.NP:

Rozměry stupně: 165x35,5x15,5 cm (34 kusů)

Navržená koncepce: Očištění, lokální opravy

Popis současného stavu:

Schodiště je dochováno v dobrém stavu. Ve vstupním vestibulu jsou schodišťové stupně provedeny ze dvou kusů, u hlavního schodiště jsou stupně z jednoho kusu. Spárování je provedeno cementovou maltou, která je místy rozetřena po okolním kameni. Celkový stav spárování je dobrý, poškození jsou pouze lokálního charakteru. Kamenné stupně jsou mechanicky poškozeny pouze lokálně (odlomení hran). Povrch stupňů je broušený, částečně štokovaný. Povrch kamene byl minulostí opatřen omyvatelným nátěrem, který v současné době nejeví známky degradace. V nástupu schodišť jsou zbytky bílého nátěru. Kámen je znečištěn prachovými depozity.

Na vzorové ploše dvou schodišťových stupňů byla provedena zkouška čištění teplou vodní párou s použitím detergentu. Čištění bylo podpořeno mechanicky ručními mycími pady a kartáči. Ulpělé nečistoty byly uvolněny z povrchu kamene. Očištění zbytků malt je možné provést mechanicky.

Návrh postupu ošetření:

Na základě zkoušek je možné navrhnout následující postup.

- Očištění povrchu kamene regulovatelnou vodní párou s detergentem a použitím ručních padů a kartáčů
- Odstranění dožilých částí spárování, odstranění zbytků malt mechanicky
- Doplnění chybějících částí minerální směsí umělého kamene odpovídající barvy a struktury
- Barevná retuš doplněných míst

3. 4. Kamenná dlažba zádveří, vstupního vestibulu a haly v 1.NP

Materiál: Supíkovičský mramor broušený

Celková výměra: 33,3 m²

Navržená koncepce: Údržba, lokální opravy, konzervace

Popis současného stavu:

Poškození dlažby je patrné především v prostoru zádveří a vstupního vestibulu, kde je nejvíce namáhána. Vnitřní vstupní dvoukřídlé dveře vybrousily do kamene rýhy při otevírání, několik desek v této části má olámané rohy, nebo jsou porušeny prasklinami (opět v prostoru kolem dveří). Dlažba je pokryta prachovými depozity, lokálně se vyskytují skvrny od rzi.

Návrh postupu ošetření:

Na základě zkoušek je možné navrhnout následující postup.

- Odstranění hrubých nečistot pomocí teplé vodní páry, detergentu a kartáče
- Dočištění podlahovým mycím strojem
- Doplnění drobných defektů tmelem na bázi epoxidové pryskyřice s plnivem, odpovídajícím struktuře a barvě kamene
- Finální konzervace voskem a strojní přešetření

4. Doporučení pro realizaci

- Práce na obkladu z umělého mramoru a pískovcových sloupech a balustrádě schodiště doporučujeme provádět režimu restaurování. Práce na schodišti a dlažbách je možné provádět v režimu řemeslné obnovy, nicméně s ohledem na skutečnost, že se dotčené prvky nachází v prostorách památkově chráněného objektu a bezprostředně navazují na hodnotné uměleckořemeslné detaily, je účast restaurátora na těchto pracích rovněž žádoucí.
- V rámci zamýšlené revitalizace interiéru doporučujeme provedení sondážního průzkumu stěn a štukových dekorativních prvků interiéru vstupního vestibulu, haly v 1NP a stěn obklopujících schodiště do 2NP. Současné barevné řešení pravděpodobně neodpovídá původnímu vybavení. Opakované nátěry značně setřely ostrost profilací i dekorativních konzol. Estetický přínos dalšího vymalování stěn bez očištění a doplnění štukových profilů a výzdoby nelze očekávat. Provedení sondážního průzkumu umožní stanovit možnosti selektivního očištění štukových prvků, jejich reprofilace a případně i možných variant barevného řešení, které by odpovídalo charakteru stavby. Vlastníkem objektu prioritně požadované ošetření kamenných prvků a schodiště je možné, v případě v budoucnu navazujících prací na štukových prvcích stěn a výmalbě je však třeba počítat s nutností zakrytí již ošetřených částí podlah, obkladů stěn a schodiště.
- Postup prací bude průběžně dokumentován a v závěru bude zpracována restaurátorská zpráva

V Kolíně dne 1. 7. 2021

MgA. Martin Kulhánek
sochař a restaurátor

U Borku 652, Kolín S, 280 02 Kolín

Tel. 605 261 533

E-mail: martin.kulhanek@centrum.cz

IČO 71409271

.....
MgA. Martin Kulhánek